

2.2. Специфіка роботи психолога з маленькими дітьми

В чому полягає **специфіка роботи психолога з маленькими дітьми?**

Дитина **не здатна самотійно заявити про свої проблеми**, – вони проявляються непрямо через відставання у розвитку, капризність, агресивність;

Дитина **не може усвідомлено поставити перед собою ціль позбутися** від своїх психологічних проблем і порушень. Дитина буде співпрацювати з психологом тільки тоді, коли їй буде цікаво (використання ігрових моментів);

Відсутність рефлексії викликає необхідність працювати «тут і зараз» з переживаннями дитини.

Робота психолога починається з **діагностики**:

- обстеження,
- осмислення результатів.

Важливо працювати не з окремими порушеннями, а з реальними феноменами психологічних труднощів.

Завдання не в тому, щоб усунути негативну поведінку, а в тому, щоб виявити і усунути причину.

Важливо провести чітку границю між порушенням і нормою.

Врахувати, що конкретна дитина – це унікальний неповторний випадок.

Визначити **прояв порушень** можна за **наступними ознаками**:

1. Порушення будь-якої сфери особистості, психіки дитини завжди впливає на інші сфери, в результаті чого ті деградують або уповільнюють свій розвиток.

2. Порушення проявляється в поведінці, тобто його можна відслідкувати при спостереженні. В критичні періоди (0, 1, 3, 7, 13, 17 р.) дорослим потрібно бути терплячими, не прагнути переробити дитину, так як можуть її «зламати».

3. Психічні порушення призводять до соціальної дезадаптації.

4. Психічні порушення можуть бути бар'єром на шляху виховних впливів. Таким чином, задача усунення порушень є первинною по відношенню до власне виховання.

5. Порушення психіки і особистості часто призводять до психосоматичних захворювань. Гармонія чи дисгармонія емоційно-мотиваційної і вольової сфери визначає все життя дитини, її психічний розвиток, спілкування, взаємодію, діяльність.

Для того, щоб легше було орієнтуватися у визначенні видів порушень, можна **класифікувати** за двома такими **критеріями**:

1. Характер причин порушень

Причини «зовнішні» і «внутрішні» відповідно порушення – первинні і вторинні.

«**Зовнішні**» – негативні впливи (стресори, фрустратори, негативні стосунки), «**внутрішні**» – вплив порушеної частини психіки на здорову. Так, фрустрованість, як емоційне порушення деформує пізнавальну сферу особистості, знижує здібності до навчання.

2. Характер появи порушень

Порушення може проявитися як деформація вже розвинутих структур психіки або як їх недорозвиток:

– **первинні порушення**, що сформувалися в результаті негативно-го впливу на дитину (*наприклад, страх собак*);

– **первинні порушення**, що сформувалися в результаті негативно-го ставлення оточуючих до дитини, це призвело до відсутності в психіці дитини соціально важливих структур, здібності до співпереживання, соціальної компетентності;

– **вторинні порушення** будь-якої сфери особистості чи психічних процесів внаслідок появи якоїсь деформації психіки.

Наприклад, підвищення тривожності дитини в результаті розлучення батьків може дезорганізує вплинути на розвиток довільності мислення. Ф. Блум описав випадки, коли батьки не займалися вихованням дитини з народження, і дитина знаходиться в тотальній депривації: сенсорній і емоційній.